

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 listopada 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych

I Oddział w Ł. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 83 §1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. stwierdził, że B. M. jako pracownik u płatnika składek M. M. (1) nie podlega: obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 14 czerwca 2017 r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że analiza dokumentów zgromadzonych w sprawie w trakcie postępowania wyjaśniającego wszczętego przez organ rentowy w dniu 19 września 2017 r. wykazała, że w dniu 14 czerwca 2017 r. została zawarta pomiędzy płatnikiem składek M. M. (1) a B. M. umowa o pracę na czas określony od 14 czerwca 2017 r. do 13 września 2018 r., na stanowisko pomoc kucharki, w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem miesięcznym 2.000,00 zł brutto.

Płatnik składek wyjaśnił, że przedmiotem działalności gospodarczej płatnika składek są usługi gastronomiczne. Przesłanką zatrudnienia ubezpieczonej była duża liczba zamówień oraz zapytań ofertowych. Nabór odbył się „poczta pantoflową” wśród pracowników. Pracę ubezpieczona świadczyła od 10.00 do 17.00. Nie posiadała kwalifikacji zawodowych, ponieważ nie były one wymagane. Do obowiązków należało: pomoc kucharce w przygotowywaniu posiłków, wydawanie posiłków oraz prace porządkowe na stanowisku pracy. Przed zatrudnieniem B. M. prace były wykonywane przez właściciela M. M. (1).

W toku postępowania wyjaśniającego przedłożono dokumentację kadrowo – płacową ubezpieczonej.

Jako dowód wykonywania pracy przez B. M. w firmie płatnika składek zostały załączone dwie faktury z podpisem B. M. jako osoby uprawnionej do odbioru faktur.

W ocenie organu rentowego przedłożone dokumenty nie stanowią dowodu na wykonywanie pracy przez ubezpieczoną u płatnika składek.

Z zapisów znajdujących się na koncie ubezpieczonej B. M. w systemie informatycznym ZUS wynika, iż po wykorzystaniu 182 dni okresu zasiłkowego i 300 dni okresu rehabilitacyjnego, który zakończył się 13 czerwca 2017 r., nie miałyby tytułu do ubezpieczenia chorobowego i nie mogłyby skorzystać z prawa do zasiłku chorobowego. Zgłoszenie B. M. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych przez płatnika M. M. (1) od 14 czerwca 2017 r. miało na celu uzyskanie prawa do świadczeń.

Analiza konta płatnika składek w Kompleksowym Systemie Informatycznym ZUS wykazała, że przed zgłoszeniem do ubezpieczeń B. M., jak również podczas jej niezdolności do pracy nie był zatrudniony inny pracownik. Ponadto z wyjaśnień płatnika wynika, że przed zatrudnieniem B. M. i w trakcie niezdolności do pracy czynności wykonywane były przez płatnika składek M. M. (1). Zatem wątpliwość budzi potrzeba zatrudnienia B. M. skoro podczas jej nieobecności nie było faktycznej potrzeby zatrudnienia nowego pracownika, któremu powierzono by jej obowiązki.

Analizując całokształt dokumentów zgromadzonych w sprawie Zakład stwierdził, że B. M. nie świadczyła pracy na rzecz płatnika składek M. M. (1) ze względu na fakt, że pracodawca nie przedłożył wiarygodnych dokumentów potwierdzających faktyczne wykonywanie pracy. Brak dowodów świadczenia pracy, brak tytułu do ubezpieczenia chorobowego, „krótkotrwałość” zatrudnienia tj. dwa miesiące przed powstaniem ponownej niezdolności do pracy, niezatrudnienie nowego pracownika na zastępstwo, brak książeczki zdrowia dla celów sanitarno-epidemiologicznych, brak upoważnienia do podpisywania dokumentów firmowych oraz niewiarygodna lista obecności za miesiąc czerwiec 2017 r. jednoznacznie świadczą o pozornym charakterze umowy o pracę.

Zebranego materiału w sprawie wynika, że zgłoszenie do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych – emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego Pani B. M. od 14 czerwca 2017 r. jako pracownika przez płatnika składek Panią M. M. (1) dokonane było jedynie w celu uzyskania prawa do wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

/decyzja – k. 43 – 46 akt ZUS/

Odwołanie od w/w decyzji w dniu 5 grudnia 2017 r. złożyła ubezpieczona B. M. i wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i zasądzenie od ZUS na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że organ rentowy w żadnym razie nie ustalił okoliczności mogących doprowadzić do jednoznacznego stwierdzenia, że praca faktycznie nie była wykonywana przez powódkę, a jedynym celem, dla którego strony podpisały umowę o pracę była chęć objęcia ubezpieczoną powódki obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym.

/odwołanie – k. 2 – 8/

Odwołanie od w/w decyzji w dniu 5 grudnia 2017 r. złożył płatnik składek M. M. (1) i wskazała, że nie zgadza się z zaskarżoną decyzją. Podała, że w jej ocenie organ rentowy nie ustalił okoliczności mogących doprowadzić do jednoznacznego ustalenia, że umowa o pracę zawarta między płatnikiem składek a ubezpieczoną była umową fikcyjną.

/odwołanie – k. 2 – 5 w aktach VIII U 2471/17/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 31 – 33, k. 7 – 9 w aktach VIII U 2471/17/

Postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych połączył sprawę VIII U 2471/17 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą VIII U 2470/17.

/postanowienie – k. 25 w aktach VIII U 2471/17/

Na rozprawie z dnia 12 lipca 2018 r. wnioskodawczyni M. M. (1) oraz B. M. poparły odwołania, a pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów liczonych ryczałtowo od płatnika składek.

/protokół rozprawy z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:46:46 – 00:58:33 – płyta CD – k. 114/

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Odwołująca B. M. legitymuje się wykształceniem podstawowym.

/kwestionariusz osobowy – k. 38, k. 39 akt ZUS, akta osobowe – k. 100/

Ubezpieczona ukończyła kurs na siostrę PCK i legitymuje się następującym doświadczeniem zawodowym:

- w latach 1982 – 1993 pracowała jako siostra PCK,

- w latach 1993 – 2012 była zatrudniona przy pracach sezonowych w Niemczech,

- od 23 kwietnia 2012 r. do 14 grudnia 2012 r. była zatrudniona w Niemczech na stanowisku pakowacza w wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu,

- od 5 października 2015 r. do 17 lutego 2016 r. pracowała w Cukrowni (...).

/kwestionariusz osobowy – k. 38 akt ZUS, akta osobowe – k. 100/

Orzeczeniem (...) ds. orzekania o niepełnosprawności B. M. została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności do 31 stycznia 2019 r. Niepełnosprawność istnieje od 16 października 2013 r., a ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 16 września 2014 r. wskazano, że ubezpieczona może wykonywać pracę w warunkach chronionych.

/orzeczenie o stopniu niepełnosprawności – k. 23 akt ZUS, akta osobowe – k. 100/

M. M. (1) prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Zajazd (...) u M. M. (2) z siedzibą w S. od 1 grudnia 2012 r. Przedmiotem działalności jest działalność gastronomiczna.

/bezsporne/

Jest to firma rodzinna, w której pracuje płatnik składek M. M. (1), jej córka K. M. oraz pomagają rodzice płatniczki składek.

/zeznania M. M. (1) z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:28:09 – 00:48:50 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:39:39 – 00:44:12 – płyta CD – k. 114/

Zajazd (...) jest czynny od 10.00 do 22.00 i oferuje obiady na miejscu jak i na wynos oraz pizzę. Firma ma także podpisane kontrakty ze szkołami czy firmami.

/zeznania ubezpieczonej B. M. z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:01:59 – 00:28:09 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:44:12 – 00:46:46 – płyta CD – k. 114, zeznania M. M. (1) z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:28:09 – 00:48:50 – płyta CD – k. 92/ w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:39:39 – 00:44:12 – płyta CD – k. 114

W dniu 14 czerwca 2017 r. odwołująca się B. M. zawarła z M. M. (1) (...) Zajazd (...) u M. M. (2) umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na czas określony od 14 czerwca 2017 r. do 13 września 2018 r. Wnioskodawczyni została zatrudniona na stanowisku pomoc kucharki z wynagrodzeniem 2.000,00 zł brutto. Miejscem wykonywania pracy wnioskodawcy był Zajazd (...) u M. ul. (...) S..

/umowa – k. 14, k. 48 akt ZUS, k. 19/

P. składek zatrudniła ubezpieczoną, gdyż potrzebowała pracownika do pomocy w kuchni, który odciążałby ją w obowiązkach. Poszukiwała pracownika przez znajomych i przez ogłoszenie na stronie internetowej.

/zeznania M. M. (1) z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:28:09 – 00:48:50 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:39:39 – 00:44:12 – płyta CD – k. 114/

Wnioskodawczyni o pracę w firmie płatnika składek dowiedziała się od swojej córki.

/zeznania ubezpieczonej B. M. z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:01:59 – 00:28:09 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:44:12 – 00:46:46 – płyta CD – k. 114, zeznania M. M. (1) z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:28:09 – 00:48:50 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:39:39 – 00:44:12 – płyta CD – k. 114/

W dacie zatrudnienia u płatnika składek wnioskodawczyni przedłożyła aktualne zaświadczenie o zdolności do pracy na stanowisku pomoc kucharki.

/zaświadczenie lekarskie – k. 15, k. 47 akt ZUS, k. 12/

W dniu 14 czerwca 2017 r. wnioskodawczyni posiadała aktualne orzeczenie lekarskie do celów sanitarno – epidemiologicznych.

/orzeczenie – k. 16, książeczka dla celów sanitarno – epidemiologicznych – k. 14 – 16/

Ubezpieczona została przeszkolona w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w dniach 14 – 15 czerwca 2017 r.

/karta szkolenia wstępnego BHP – k. 42 akt ZUS/

Wnioskodawczyni otrzymała zakres obowiązków na piśmie. Do jej obowiązków jako pomocy kucharki należało: pomoc starszej kucharce w codziennym przygotowywaniu posiłków dla dzieci zgodnie z opracowanym jadłospisem i normami ilościowo – jakościowymi, obróbkę wstępną warzyw, owoców i innych surowców do produkcji posiłków (mycie, obieranie, czyszczenie), pomoc w porcjowaniu, pakowaniu i wydawaniu posiłków, estetyczne podawanie posiłków, utrzymywanie czystości pomieszczeń kuchennych i magazynu. Ubezpieczona w ramach powierzonych obowiązków była upoważniona do podpisywania faktur zakupu.

/zakres obowiązków – k. 12 – 13, k. 36 – 37 akt ZUS, k. 10 – 11, upoważnienie – k. 13/

W ramach powierzonych obowiązków pomocy kucharki ubezpieczona zmywała naczynia, obierała włoszczyznę, ziemniaki i przygotowywała mięso, przygotowywała produkty do pizzy, podpisywała faktury za dostarczony towar w przypadku nieobecności płatnika składek.

/faktury – k. 40 – 41 akt ZUS, zeznania ubezpieczonej B. M. z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:01:59 – 00:28:09 – płyta CD – k. 92, zeznania świadka A. P. z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:14:22 – 00:21:51 – płyta CD – k. 114, zeznania świadka J. R. z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:21:51 – 00:25:38 – płyta CD – k. 114, zeznania świadka K. M. z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:25:38 – 00:36:41 – płyta CD – k. 114/

Przed podjęciem zatrudnienia u płatnika składek ubezpieczona miała problemy ze stawami kolanowymi i leczyła się z tego powodu od 30-tego roku życia.

/dokumentacja medyczna – k. 72, k. 76, 79, k. 82, k. 102, zeznania ubezpieczonej B. M. z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:01:59 – 00:28:09 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:44:12 – 00:46:46 – płyta CD – k. 114/

W okresie od 3 sierpnia 2016 r. do 8 sierpnia 2016 r. przebywała w Szpitalu (...) w Ł. z rozpoznaniem choroby zwyrodnieniowej prawego stawu kolanowego. Podczas pobytu w szpitalu ubezpieczona została poddana całkowitej aloplastyce prawego stawu kolanowego E. (...).

/karta informacyjna w dokumentacji medycznej – k. 79/

Po wyjściu ze szpitala ubezpieczona przebywała na zwolnieniu lekarskim i świadczeniu rehabilitacyjnym do dnia 13 czerwca 2017 r.

/zeznania ubezpieczonej B. M. z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:01:59 – 00:28:09 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:44:12 – 00:46:46 – płyta CD – k. 114/

Od 16 sierpnia 2017 r. ubezpieczona stała się niezdolna do pracy z powodu problemów zdrowotnych ze stawami kolanowymi.

/zeznania ubezpieczonej B. M. z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:01:59 – 00:28:09 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:44:12 – 00:46:46 – płyta CD – k. 114/

Wnioskodawczyni pismem z dnia 29 sierpnia 2017 r. została poinformowana przez Klinikę (...) w Ł. o tym, że została zakwalifikowana do leczenia operacyjnego – aloplastyki stawu kolanowego w dniu 20 października 2017 r.

/pismo – k. 16 akt ZUS/

W okresie od 20 października 2017 r. do 23 października 2017 r. wnioskodawczyni przebywała w Szpitalu (...) w Ł. z rozpoznaniem choroby zwyrodnieniowej lewego stawu kolanowego. Podczas pobytu w szpitalu ubezpieczona została poddana całkowitej cementowanej aloplastyce lewego stawu kolanowego E. (...).

/karta informacyjna w dokumentacji medycznej – k. 79/

Gdy wnioskodawczyni stała się niezdolna do pracy jej obowiązki ponownie przejęła płatnik składek. Nikt nie został zatrudniony na jej stanowisko pracy.

/zeznania M. M. (1) z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:28:09 – 00:48:50 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:39:39 – 00:44:12 – płyta CD – k. 114/

Ubezpieczona obecnie nie jest zatrudniona u płatnika składek. Stosunek pracy został rozwiązany w dniu 13 lutego 2018 r. przez płatnika składek bez wypowiedzenia na podstawie art. 30 §1 1pkt 3 w zw. z art. 53 §1a k.p.

/świadczenie pracy w aktach osobowych – k. 100, zeznania M. M. (1) z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:28:09 – 00:48:50 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:39:39 – 00:44:12 – płyta CD – k. 114/

Wnioskodawca była bezpośrednio podporządkowana M. M. (1), która codziennie rano wydawała ubezpieczonej polecenia, mówiła co ma być zrobione danego dnia.

/zeznania ubezpieczonej B. M. z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:01:59 – 00:28:09 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:44:12 – 00:46:46 – płyta CD – k. 114/

Wnioskodawca swoje obowiązki wykonywała od poniedziałku do piątku w godzinach od 10.00 do 17.00 w S.. Gdy pracowała w dzień wolny od pracy, jak np. 15 czerwca 2017 r., w zamian otrzymywała inny dzień wolny.

/zeznania M. M. (1) z dnia 12 kwietnia 2018 r. – 00:28:09 – 00:48:50 – płyta CD – k. 92 w zw. z zeznaniami z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:39:39 – 00:44:12 – płyta CD – k. 114/

Płatnik składek sporządzał dla ubezpieczonej listy płac oraz listy obecności.

/listy obecności – k. 43 – 46 akt ZUS, k. 26 – 29, listy płac – k. 2 – 4 akt ZUS/

Płatnik składek w 2017 r. uzyskała przychody w wysokości: 132.701,09 zł, koszty uzyskania przychodu wyniosły 121.230,00 zł, dochód wyniósł 11.471,09 zł.

/wydruk z księgi przychodów – k. 62 – 69/

Płatnik składek zatrudniał następujących pracowników:

- K. M. na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1/2 etatu w okresie od 15 listopada 2017 r. do 14 lutego 2018 r. na stanowisku sprzedawca – kelner z wynagrodzeniem 1.050,00 zł, obecnie pracuje na 1/3 etatu,

- B. M. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na czas określony od 14 czerwca 2017 r. do 13 lutego 2018 r. na stanowisku pomoc kucharki z wynagrodzeniem 2.000,00 zł.

/akta osobowe – k. 100, zeznania świadka K. M. z dnia 12 lipca 2018 r. – 00:25:38 – 00:36:41 – płyta CD – k. 114/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zawarte w aktach organu rentowego oraz w załączonych aktach osobowych ubezpieczonej, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała, a także w oparciu o zeznania wnioskodawczyń oraz świadków.

Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę w całości, a dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający by wyjaśnić sporną okoliczność – a mianowicie czy zawarta przez B. M. w dniu 14

czerwca 2017 r. umowa o pracę, nosi cechy pozorności i czy została zawarta jedynie dla uzyskania pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków, wnioskodawczyń, w których wskazali na realność zawartej umowy o pracę oraz faktyczne świadczenie pracy przez ubezpieczoną w ramach powyższej umowy.

W ocenie Sądu zeznania świadków, wnioskodawczynie oraz płatnika składek w niniejszej sprawie są jasne, logiczne, wzajemnie niesprzeczne oraz wzajemnie uzupełniają się. Wersję zdarzeń przedstawioną przez wnioskodawczynię, płatnika składek potwierdzają świadkowie zeznający w tej sprawie. Z zeznań jednoznacznie wynika, że ubezpieczona pracowała na stanowisku pomocy kucharki. Zeznania świadków oraz wnioskodawczynie i płatnika składek wzajemnie się uzupełniają, nie ma między nimi sprzeczności. Stwierdzić należy, iż wskazane przez nich okoliczności znajdują również potwierdzenie w treści dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, a więc w pozostałym zebranym w sprawie materiale dowodowym.

Dlatego Sąd uznał zeznania wnioskodawczynie, płatnika składek oraz świadków za wiarygodne, gdyż są konsekwentne, znajdują oparcie w materiale dowodowym w postaci dokumentów świadczących również o faktycznym wykonywaniu pracy przez wnioskodawcę.

Na podkreślenie zasługuje okoliczność, iż złożone do akt dokumenty nie były kwestionowane przez ZUS, a zeznania wnioskodawczynie, płatnika składek i świadków nie zostały zasadnie podważone przez organ rentowy w toku procesu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania ubezpieczonej i płatnika składek zasługują na uwzględnienie i skutkują zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963) obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym - podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

W myśl art. 36 ust. 1 w/w ustawy, każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych.

Ustęp 2 stanowi, że obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych w art. 6 ust. 1 pkt 1 (pracowników), należy do płatnika składek.

W myśl ustępu 11 w/w przepisu, każda osoba, w stosunku do której wygasł tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń. Zgłoszenie wyrejestrowania płatnik składek jest zobowiązany złożyć w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu.

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust. 1 (za pracowników), obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek.

W niniejszej sprawie organ rentowy podważał skuteczność umowy o pracę zawartej między wnioskodawczynią a płatnikiem składek, wskazując na jej pozorny charakter.

Należy wskazać, że organ rentowy ma prawo do badania a także kwestionowania podstaw ubezpieczenia w tym umów o pracę, ponieważ rodzą one skutki w dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

Jednak w takiej sytuacji to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takiej zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 r., I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78 oraz w wyroku z dnia 24 sierpnia 2010 r. I UK 74/10, w którym stwierdził, iż:

„1. Na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli.

2. Podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa umowę o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.” (LEX nr 653664)

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy w żaden sposób nie udowodnił, iż zakwestionowana przez niego umowa o pracę miała charakter pozorny, co zarzucał stronom umowy o pracę. Pełnomocnik reprezentujący ZUS nie zgłosił, w toku procesu, żadnych wniosków dowodowych, za pomocą których wykazał pozorność zawartej między stronami umowy.

Sąd ocenił zatem zasadność decyzji w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, który okazał się wystarczający do wydania orzeczenia.

Wskazać należy, że ingerencja sądu w kierunku przejęcia od strony inicjatywy dowodowej mogłaby się spotkać ze skutecznie podniesionym przez drugą stronę słusznym zarzutem naruszenia zasady bezstronności. Faktem jest, że postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wiąże się z pewnymi odrębnościami również w tej sferze, jednakże Sąd nie może zastępować działaniem z urzędu strony procesowej tym bardziej wówczas, gdy jest ona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego- por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 marca 2013 r. III AUa 1011/12 LEX nr 1298879.

Strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swoich twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu, co do tych okoliczności na niej spoczywał, a Sąd musi wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądań lub zarzutów – por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 lutego 2013 r. I ACa 613/12 LEX nr 1294695.

Stosownie do treści art. 22 §1 kp, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, iż umowa o pracę z dnia 14 czerwca 2017 r. zawarta między wnioskodawczynią, a płatnikiem składek, jest nieważna, bowiem została zawarta dla pozoru.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym

uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym to SN stwierdza, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Nadto nadmienić należy, iż w niniejszej sprawie to na organie rentowym spoczywał ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli, a więc, że nie miały zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych, gdyż pracownik nie podjął wykonywania pracy, a pracodawca świadczenia tego nie przyjmował. Z tych bowiem faktów organ rentowy wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/2006, LEX nr 328015).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) można wyczytać, że umowa o pracę jest zawarta dla pozoru, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie kwestionowanej umowy realizowałby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy pomiędzy wnioskodawczynią a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołująca się osobiście świadczyła pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawczyni obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawczyni na rzecz płatnika składek w spornym okresie wykonywała umówioną pracę. Przy wykonywaniu obowiązków była bezpośrednio podporządkowana pracodawcy tj. M. M. (1), która wydawała ubezpieczonej polecenia. Zeznania świadków oraz pozostały zebrany w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentów jednoznacznie wskazuje, że ubezpieczona wykonywała szereg czynności, obowiązków na rzecz swojego pracodawcy.

W sprawie niniejszej zostały stwierdzone omówione powyżej elementy świadczące o tym, iż wnioskodawczyni wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę i łączył ją z płatnikiem stosunek pracy. Zeznania wnioskodawczyni, płatnika i świadków wskazują, że ubezpieczona wykonywała swoje obowiązki jako pomoc kucharki. Zostało też wykazane, co również jest składnikiem stosunku pracy, podporządkowanie wnioskodawczyni poleceniom pracodawcy. W ocenie Sądu, takie ustalenia wskazują jednoznacznie, że sporne zatrudnienie miało cechy reżimu pracowniczego.

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdza, że płatnik składek kierował pracą ubezpieczonej. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu.

Mając na względzie powyższe należy wskazać, że odwołująca świadczyła pracę w warunkach kierownictwa pracodawcy.

Konstatacja ta jest ważna, gdy założy się, że praca pod kierownictwem w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok SN z dnia 20.03.1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Z powyższych względów, Sąd Okręgowy uznał, że strony były związane umową o pracę, gdyż sporny stosunek prawny nosił konstytutywną cechę umowy o pracę, wynikającej z art. 22 § 1 k.p., jaką jest pracownicze podporządkowanie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego.

6 IX 2018 roku.

K.K.-W.